

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

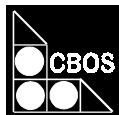
BS/129/129/97

OCENA WYBORÓW. OCZEKIWANIA WOBEC NOWEGO PARLAMENTU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

OCENA WYBORÓW. OCZEKIWANIA WOBEC NOWEGO PARLAMENTU

- ◆ Zdecydowana większość Polaków (81%) uznała ostatnie wybory parlamentarne za ważne wydarzenie dla kraju, jedynie co szósty (17%) ankietowany nie przywiązywał do nich większej wagi bądź w ogóle się nimi nie interesował.
- ◆ W ocenie rezultatów wyborów dominuje ostrożny optymizm. Większość ankietowanych zareagowała na ich wynik pozytywnie (w sumie 70% wskazań), wyraźnie mniej było reakcji negatywnych (43%). Próbując najkrócej scharakteryzować reakcję społeczeństwa na wyniki wyborów, można powiedzieć, że najczęściej jest nią nadzieja (38% wskazań) z domieszką obaw (25%), zadowolenia (24%) i obojętności (22%).
- ◆ Zadowolenie i radość z rezultatów wyborów jest przede wszystkim udziałem tej części społeczeństwa, która poparła partie i ugrupowania o rodowodzie „solidarnościowym” (AWS, ROP i UW), nie dotyczy to jedynie zwolenników UP. Najbardziej sfrustrowany wynikami wyborów jest elektorat SLD - zwolennicy tego ugrupowania przyjęli je z obawą, zaskoczeniem i rozczarowaniem.
- ◆ Blisko dwie piąte (38%) ankietowanych uważa, że nowo wybrany Sejm będzie lepszy niż ustępujący. O tym, że będzie on gorszy, przekonana jest więcej niż jedna siódma (15%) respondentów. Oczekiwania związane z nowym Sejmem są równie duże jak w przypadku pierwszego w pełni demokratycznego parlamentu wybranego w roku '91, a niewiele mniejsze niż w przypadku Sejmu obecnej kadencji.

Wynik wrześniowych wyborów okazał się dla wielu komentatorów sporym zaskoczeniem. Wprawdzie skład nowego parlamentu oraz liczba głosów, jaką osiągnęły ugrupowania „z drugiej linii” sondażowych rankingów, dały się przewidzieć, to jednak niewiele wskazywało na tak wyraźną przewagę AWS nad jej politycznym adwersarzem - SLD. Czy również zwykli obywatele byli przede wszystkim zaskoczeni rezultatem wyborów, czy też w społecznych reakcjach dominowały inne odczucia? W ostatnim sondażu¹ zapytaliśmy Polaków, z jakimi uczuciami przyjęli wynik wyborów, czy oczekują, że nowo powołany Sejm będzie lepszy czy też gorszy od kończącego swoją kadencję.

JAK PRZYJĘLIŚMY WYNIK WYBORÓW

Zdecydowana większość społeczeństwa (81%) uznała ostatnie wybory parlamentarne za ważne wydarzenie w życiu kraju. Jedynie co szósty (17%) ankietowany nie przywiązywał do nich większej wagi bądź w ogóle się nimi nie interesował.

		CBOS
Czy ostatnie wybory do Sejmu i Senatu uważa Pan(i) za wydarzenie dla kraju:		
– bardzo ważne		36%
– dość ważne		45%
– mało ważne		8%
– nieistotne		3%
W ogóle mnie to nie interesuje		6%
Trudno powiedzieć		3%

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (88) zrealizowano w dniach 24-29 września ‘97 na 1170-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

W ocenie rezultatów wyborów dominuje ostrożny optymizm. Większość ankietowanych zareagowała na ich wyniki pozytywnie (w sumie 70% wskazań), wyraźnie mniej było reakcji negatywnych (43%). Najczęściej pojawiającym się uczuciem była nadzieja - mówiło o niej blisko dwie piąte badanych, jedna trzecia określiła swoje odczucia jako zadowolenie, w tym 8% nawet jako radość. Pozytywnym reakcjom towarzyszyły jednak również uczucia mieszane bądź - rzadziej - jednoznacznie negatywne. Co czwarty ankietowany przyjął wyniki wyborów z obawą, co dziewiąty był nimi rozczarowany, co czternasty zareagował zniechęceniem.

Spora część wyborców (16%) czuła się przede wszystkim zaskoczona rezultatem ostatnich wyborów, a ponad jedna piąta ankietowanych (22%) odniosła się do nich z obojętnością.

		CBOS
Z jakimi uczuciami przyjął (przyjęła) Pan(i) wyniki wyborów do Sejmu?*		
Z nadzieją	38%	
Z obawą	25%	
Z zadowoleniem	24%	
Z obojętnością	22%	
Z zaskoczeniem	16%	
Z rozczarowaniem	11%	
Z radością	8%	
Ze zniechęceniem	7%	
Trudno powiedzieć	5%	
* Badani mogli wskazać maksimum dwa uczucia.		

Pytania o powyborcze odczucia zadawaliśmy również po wyborach parlamentarnych w latach '91 i '93 oraz po obu turach wyborów prezydenckich '95. W październiku '91 (po wyborze bardzo rozdrobnionego Sejmu I kadencji) większość ankietowanych mając do wyboru nieco mniej rozbudowaną listę emocji² określała swoją reakcję przede wszystkim jako obojętność (42%), rzadziej - jako niezadowolenie (24%). W sumie odczucia negatywne

---

² Badani mieli do wyboru następujące uczucia: radość, zadowolenie, obojętność, niezadowolenie, smutek.

ponad dwukrotnie przeważały nad pozytywnymi (niezadowolenie i smutek - łącznie 37% wskazań, zadowolenie i radość - 14%). We wrześniu '93 po wyborczym tryumfie SLD i PSL najczęściej wskazywaną reakcją emocjonalną była obojętność (38%), jednak - przeciwnie niż dwa lata wcześniej - z nieco większą domieszką odczuć pozytywnych (radość i zadowolenie - łącznie 29% wskazań) niż negatywnych (niezadowolenie i smutek - 24%).

Z kolei po pierwszej turze wyborów prezydenckich wyborcy najczęściej odczuwali (wybierając tym razem z bogatszego zestawu uczuć³) zadowolenie (31% wskazań), obawę (29%) i niepewność (23%). Po drugiej turze do odczuć charakteryzujących społeczną reakcję na wybór Aleksandra Kwaśniewskiego dołączyło również zaskoczenie (20%).

Wprawdzie w pytaniach posługiwano się nieco innymi zestawami stanów emocjonalnych, jednak można stwierdzić, że - ogólnie rzecz biorąc - obecne reakcje na wynik wyborów są bardziej pozytywne niż odczucia po wyborach z początkowego okresu transformacji. Wyraźnie zmniejszyła się liczba wskazań mówiących o obojętności jako najczęstszej reakcji na rezultat wyborów, co - jak się wydaje - może w dużej części wynikać z uboższej listy odczuć przedstawionej respondentom do wyboru.

Ponieważ badani mogli wskazać maksimum dwa uczucia z przedstawionej im listy, można również analizować strukturę tych deklaracji. Pierwszą reakcją na wynik badania (czyli uczuciami wskazywanymi w pierwszej kolejności) okazały się: zadowolenie (24% wskazań na pierwszym miejscu), nadzieja (23%) oraz zaskoczenie (15%). W drugiej kolejności najczęściej wymieniano również nadzieję oraz obawę (po 28% na drugim miejscu). Jest oczywiste, że pozytywne uczucia towarzyszyły sobie wzajemnie: radość łączyła się z zadowoleniem i nadzieją, zadowolenie przede wszystkim z nadzieją. Podobnie w przypadku reakcji negatywnych: rozczarowaniu towarzyszyły zniechęcenie i obawa, zniechęceniu zaś obawa. Najbardziej interesujące okazuje się samookreślenie stanu emocjonalnego osób nie tyle cieszących się z wyników wyborów, ile przyjmujących je z pewną nadzieją (wymieniających nadzieję na pierwszym miejscu) - najczęściej bowiem towarzyszy jej obawa.

---

³ Tym razem można było określić swoją reakcję wybierając maksimum dwa uczucia z listy następujących stanów emocjonalnych: radość, zadowolenie, zaskoczenie, niepewność, rozczarowanie, zniechęcenie, złość, obawa, obojętność.

Skala odczuć, z jakimi przyjęte zostały wyniki wyborów, wydaje się przede wszystkim pochodną poglądów i sympatii politycznych. Osoby deklarujące orientację prawicową bardzo pozytywnie zareagowały na nowy układ sił w parlamencie - wynik wyborów przyjęły przede wszystkim z nadzieją i zadowoleniem. Respondenci o poglądach centrowych w mniejszym stopniu są zadowoleni i choć ze zmianą układu politycznego wiążą sporo nadziei, to jednak towarzyszy jej również niemało obaw oraz - co dość charakterystyczne dla osób unikających wyraźnego politycznego samookreślenia - obojętności. Natomiast respondenci deklarujący poglądy lewicowe przyjęli wynik wyborów z mieszanymi uczuciami - przede wszystkim z obawą oraz zaskoczeniem i rozczarowaniem.

Tabela 1

w procentach

Z jakimi uczuciami przyjął (przyjęła) Pan(i)wyniki wyborów do Sejmu?	Deklarowane poglądy polityczne		
	lewicowe	centrowe	prawicowe
Z radością	2	5	15
Z zadowoleniem	6	17	47
Z nadzieją	14	36	58
Z zaskoczeniem	33	20	7
Z rozczarowaniem	32	10	4
Ze zniechęceniem	13	9	4
Z obawą	45	30	12
Z obojętnością	15	30	13
Trudno powiedzieć	1	3	3

Polityczne uwarunkowania różnych typów reakcji na wynik wyborów potwierdzają deklaracje elektoratów poszczególnych partii i ugrupowań. Osoby głosujące w ostatnich wyborach na dwa największe ugrupowania niemal dokładnie powtarzają typy reakcji sympatyków prawicy i lewicy: elektorat AWS przyjął wyniki wyborów z nadzieją i zadowoleniem, natomiast zwolennicy SLD - z obawą, zaskoczeniem oraz rozczarowaniem.

Tabela 2

w procentach

Z jakimi uczuciami przyjął (przyjęła) Pan(i) wyniki wyborów do Sejmu?	Elektoraty partii politycznych					
	AWS	SLD	UW	PSL	ROP	UP
Z radością	18	3	12	3	20	0
Z zadowoleniem	54	4	33	22	34	13
Z nadzieją	68	13	52	27	58	32
Z zaskoczeniem	4	34	23	21	11	9
Z rozczarowaniem	2	33	6	25	6	26
Ze zniechęceniem	3	11	3	12	6	16
Z obawą	11	50	21	40	13	33
Z obojętnością	8	12	12	20	13	21
Trudno powiedzieć	3	4	1	0	0	0

Z równie dużymi nadziejami jak elektorat AWS przyjęli rezultat wyborów sympatycy ROP. Jednak mają oni mniej niż zwolennicy AWS powodów do zadowolenia z wyniku, jaki osiągnęło ich ugrupowanie. Również w elektoracie UW przeważa nadzieja i zadowolenie, stosunkowo często jednak pojawia się także zaskoczenie oraz obawa. Zwolennicy partii, które najwięcej straciły w tegorocznych wyborach, podobnie zareagowały na ich wynik. Choć sympatykom PSL nieobca jest nadzieja na pozytywne zmiany po wyborach, to ich reakcję określa przede wszystkim obawa z domieszką rozczarowania. W jeszcze większym stopniu sprzeczne odczucia nurtują zwolenników UP - równie często wynik wyborów budzi wśród nich obawy, co stwarza nadzieje na przyszłość. Zwolennicy tego ugrupowania stosunkowo często, co dość oczywiste, określają swoje reakcje jako rozczarowanie.

Wśród grup społeczno-zawodowych najbardziej zadowoleni są prywatni przedsiębiorcy. Z nowym układem sił wiążą oni również sporo nadziei, podobnie jak kadra kierownicza i inteligencja oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla, choć nie w takim stopniu jak robotnicy wykwalifikowani. Prywatni przedsiębiorcy są grupą, która przyjęła wyniki wyborów najbardziej niejednoznacznie - oprócz zadowolenia i nadziei stosunkowo częściej niż inni myślą o nich także z obawą. Obawy podzielają również pracownicy fizyczno-umysłowi oraz rolnicy. Najwięcej obojętnych na wynik wyborów jest wśród robotników niewykwalifikowanych.

CZY NOWY PARLAMENT BĘDZIE LEPSZY OD USTĘPUJĄCEGO?

Każda powyborcza zmiana na scenie politycznej jest źródłem nadziei dla wielu ludzi. Wybory - swoiste odświeżenie sceny politycznej - sprawiają, że nowo wyłoniona reprezentacja lepiej oddaje aktualne preferencje społeczeństwa. Nowi parlamentarzyści wydają się jeszcze stosunkowo mało wyalienowani, bardziej świadomi problemów stojących przed społeczeństwem. Z tego między innymi powodu jest oczywiste, że nowo wybrany parlament z reguły wydaje się wyborcom lepszy niż ustępujący. Obecnie blisko dwie piąte Polaków uważa, że jeszcze nie zaprzysiężony Sejm będzie lepszy niż Sejm II kadencji, przy czym i w tym zakresie wyraźnie przeważa ostrożny optymizm - respondenci sądzą, że będzie on „raczej” niż „zdecydowanie” lepszy.

Tabela 3

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy nowo wybrany Sejm będzie lepszy, taki sam czy też gorszy od poprzedniego?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	X '91	IX '93	IX '97
Lepszy	37	42	38
Taki sam	23	25	22
Gorszy	15	9	15
Trudno powiedzieć	25	25	26

Oczekiwania związane z nowym Sejmem są równie duże jak w przypadku pierwszego w pełni demokratycznego parlamentu wybranego w roku '91, a niewiele mniejsze niż w przypadku Sejmu obecnej kadencji. Warto zauważyć, że odpowiedź na tego typu pytanie porównawcze jest w istocie także oceną ustępującego Sejmu. Z tego punktu widzenia można powiedzieć, że okazał się on nieco mniej kontrowersyjny niż parlament I kadencji rozwiązany w roku '93.

Istniejące w społeczeństwie różnice w sposobie reakcji na wyniki wyborów znajdują swój wyraz także w zróżnicowaniu oczekiwań co do przyszłego Sejmu. Nadzieja i zadowolenie towarzyszą przekonaniu, że nowo wybrany Sejm będzie lepszy od poprzedniego, obawa i rozczarowanie wiążą się z poglądem, iż będzie on gorszy od zdominowanego przez koalicję SLD-PSL.

Tabela 4 w procentach

Z jakimi uczuciami przyjął (przyjęła) Pan(i) wyniki wyborów do Sejmu?	Jak Pan(i) sądzi, czy nowo wybrany Sejm będzie lepszy, taki sam czy też gorszy od poprzedniego?		
	Lepszy	Taki sam	Gorszy
Z radością	17	2	2
Z zadowoleniem	47	13	4
Z nadzieją	63	28	8
Z zaskoczeniem	10	19	26
Z rozczarowaniem	4	9	33
Ze zniechęceniem	2	11	23
Z obawą	12	29	49
Z obojętnością	10	38	20
Trudno powiedzieć	2	2	1

Przekonanie, że nowy Sejm będzie lepszy od kończącego swoją kadencję, wiąże się przede wszystkim z preferencjami politycznymi. Jest oczywiste, że zwolennicy prawej strony sceny politycznej, która poniekąd „na własne życzenie” nie była należycie reprezentowana w parlamencie wybranym w roku ‘93, sądzą, że nowy Sejm, wyłoniony po wyborczym zwycięstwie ich opcji, będzie lepszy od ustępującego (61% wskazań wśród osób o poglądach prawicowych). Opinię tę podzieliła trzy czwarte wyborców AWS, blisko dwie trzecie zwolenników ROP i niemal połowa sympatyków UW.

Tabela 5 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy nowo wybrany Sejm będzie lepszy, taki sam czy też gorszy od poprzedniego?	Elektoraty partii politycznych					
	AWS	ROP	UW	UP	PSL	SLD
Lepszy	75	60	47	34	30	12
Taki sam	11	18	15	8	23	14
Gorszy	1	9	13	29	19	47
Trudno powiedzieć	14	12	25	29	31	27

Bardziej podzielone w tym względzie są opinie zwolenników UP i PSL, choć i wśród nich przeważa zdanie, że nowy Sejm będzie raczej lepszy niż gorszy od poprzedniego. Jedynie zwolennicy SLD najczęściej sądzą, że nowy Sejm będzie gorszy od tego, w którym popierane przez nich ugrupowanie miało zdecydowaną przewagę.

Zróźnicowanie oczekiwań w stosunku do przyszłego Sejmu ujawnia się także w elektoratach obu kandydatów z drugiej tury wyborów prezydenckich '95. Ożywiony wówczas dwubiegunowy podział okazuje się nadal aktualny i znajduje odzwierciedlenie w odmiennych opiniach o nowo wybranym Sejmie. Antyeseldowski elektorat Lecha Wałęsy jest wyraźnie przeświadczony, że nowy Sejm będzie lepszy od ustępującego, natomiast nie są co do tego przekonane osoby, które dwa lata temu oddały swój głos na Aleksandra Kwaśniewskiego.

Tabela 6 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy nowo wybrany Sejm będzie lepszy, taki sam czy też gorszy od poprzedniego?	Elektoraty z wyborów prezydenckich	
	Aleksandra Kwaśniewskiego	Lecha Wałęsy
Lepszy	24	66
Taki sam	23	15
Gorszy	28	2
Trudno powiedzieć	25	18

Pozytywne oczekiwania wobec przyszłego Sejmu wiążą się z bardziej optymistycznym postrzeganiem kierunku rozwoju sytuacji politycznej w Polsce w ciągu najbliższego roku. Optymiści w tym względzie uważają, że przyszły Sejm będzie lepszy od kończącej swoją kadencję, pesymiści zaś - że gorszy.

Tabela 7 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy nowo wybrany Sejm będzie lepszy, taki sam czy też gorszy od poprzedniego?	Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:		
	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się
Lepszy	74	31	11
Taki sam	11	34	23
Gorszy	3	14	50
Trudno powiedzieć	11	20	16
	100	100	100

Negatywne odczucia w stosunku do przyszłego Sejmu wiążą się również z większą skłonnością do czarnowidztwa w przewidywaniu rozwoju sytuacji gospodarczej w kraju w najbliższej przyszłości.

Tabela 8 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy nowo wybrany Sejm będzie lepszy, taki sam czy też gorszy od poprzedniego?	Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:		
	poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się
Lepszy	63	34	17
Taki sam	14	30	22
Gorszy	7	14	47
Trudno powiedzieć	15	22	14
	100	100	100

Poza zmiennymi natury politycznej i gospodarczej, na oczekiwania wobec przyszłego Sejmu wpływa skłonność do optymizmu bądź pesymizmu w prognozowaniu sytuacji własnej i w najbliższym otoczeniu. Pozytywne oczekiwania wobec nowego parlamentu wiążą się z optymizmem w przewidywaniu sytuacji w zakładach pracy respondentów, a także (w jeszcze większym stopniu) z bardziej optymistyczną prognozą dotyczącą poziomu życia rodziny w niedalekiej przyszłości.

Tabela 9 w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy nowo wybrany Sejm będzie lepszy, taki sam czy też gorszy od poprzedniego?	Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:		
	lepiej niż obecnie	tak samo jak obecnie	gorzej niż obecnie
Lepszy	62	37	19
Taki sam	15	26	25
Gorszy	10	14	35
Trudno powiedzieć	13	23	21
	100	100	100

Poza poglądami politycznymi oraz ogólną skłonnością do optymizmu bądź pesymizmu, oczekiwania wobec nowego parlamentu są również związane z częstością praktyk religijnych. Im częstsze w nich uczestnictwo, tym więcej wskazań zyskuje opinia, że nowy Sejm będzie lepszy od poprzedniego, natomiast im ono rzadsze - tym częściej pojawia się przypuszczenie, że będzie on gorszy od ustępującego.

W ocenie rezultatów wyborów dominuje ostrożny optymizm. Próbując najkrócej scharakteryzować reakcję Polaków na wyniki wyborów, można powiedzieć, że najczęściej jest nią nadzieja z domieszką obaw, zadowolenia i obojętności. W stosunku do poprzednich wyborów parlamentarnych wyraźnie widać, że obecnie wyniki są przyjmowane bardziej pozytywnie oraz nieco bardziej „gorąco” niż w latach ‘91 i ‘93, kiedy głównym emocjonalnym komponentem postrzegania sytuacji politycznej po wyborach była obojętność.

Zadowolenie i radość są przede wszystkim udziałem tej części społeczeństwa, która poparła partie i ugrupowania o „solidarnościowym” rodowodzie (nie dotyczy to jedynie zwolenników UP). Bardziej powszechnym odczuciem w poszczególnych elektoratach jest nadzieja, jak można sądzić - na zmiany wynikające z rekonstrukcji układu sił w parlamencie. Jednak jest to nadzieja dość lękliwa, podszyta obawami co do możliwych kierunków rozwoju sytuacji w najbliższej przyszłości. W części może to wynikać z faktu, że mająca tworzyć rząd AWS jest dla wielu ludzi ciągle pewną niewiadomą i trudno przewidzieć, jaka będzie polityka tego ugrupowania. Obawy nie są wyłącznie problemem elektoratu jednej partii, dotyczą, choć w różnym stopniu, zwolenników SLD, PSL, UP i w pewnej części także UW. Co charakterystyczne, są one tym częstsze, im bardziej chłodny stosunek badanych do praktyk religijnych - może to oznaczać, że szczególnie często są one udziałem osób niewierzących.

Mimo osiągniętego wyniku i „dobrej miny do złej gry” czynionej przez przywódców, najbardziej sfrustrowany wynikami wyborów jest elektorat SLD. Wśród zwolenników tego ugrupowania dominują uczucia mieszane i negatywne - obawa, rozczarowanie i zaskoczenie.

Nadzieja i zadowolenie towarzyszą oczekiwaniom, że nowo wybrany Sejm będzie lepszy od poprzedniego, obawa i rozczarowanie łączą się z przekonaniem, iż będzie on gorszy od kończącej swoją kadencję. Oczekiwania wobec nowego Sejmu wynikają przede wszystkim z sympatii politycznych respondentów oraz ogólnej skłonności do optymizmu bądź pesymizmu w postrzeganiu przyszłości.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy ostatnie wybory do Sejmu i Senatu uważa Pan(i) za wydarzenie dla kraju:

	(%)						
	bardzo ważne	dość ważne	mało ważne	nieistotne	W ogóle mniej to nie interesuje	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	45	8	3	6	3	1170
Płeć							
Mężczyźni	41	42	8	3	5	2	554
Kobiety	33	47	8	2	7	4	616
Wiek							
do 24 lat	35	44	7	3	7	4	163
25-34	33	47	9	3	6	2	208
35-44	32	52	8	3	4	1	262
45-54	50	29	11	3	6	2	205
55-64	37	45	7	2	5	4	145
65 lat i więcej	34	48	3	2	8	5	188
Miejsce zamieszkania							
Wieś	33	47	8	3	6	3	433
Miasto do 20 tys.	34	42	11	2	7	4	155
od 21 do 100 tys.	33	49	6	3	6	3	228
101-500 tys.	44	39	6	1	6	3	236
501 tys. i więcej mieszk.	45	40	10	1	2	3	117
Region							
Północny	36	40	4	4	11	5	136
Zachodni	36	38	13	2	9	2	127
Środkowozachodni	28	54	6	4	5	3	174
Środkowy	41	42	9	2	4	3	214
Wschodni	37	47	5	3	7	3	134
Południowo-wschodni	36	48	6	3	4	3	183
Południowo-zachodni	39	41	9	3	5	2	203
Wysztalcenie							
Podstawowe	28	44	8	3	11	6	379
Zasadnicze zawodowe	28	52	10	4	4	2	303
Średnie	47	39	7	2	4	2	365
Wyższe	53	41	3	1	2	0	122
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	53	42	3	0	0	1	96
Prac. umysł. niż. szczebla	46	43	4	2	4	0	112
Pracownicy fiz.- umysł.	47	32	11	2	7	2	64
Robotnicy wykwalifikowani	34	49	9	3	3	2	143
Robotnicy niewykwalifik.	16	48	12	2	16	5	52
Rolnicy	28	47	11	5	8	1	69
Prywatni przedsiębiorcy	39	51	7	3	1	0	57
Bierni zawodowo							
Renciści	28	47	12	1	7	5	142
Emeryci	42	42	4	1	6	3	209
Uczniowie i studenci	28	48	11	5	9	3	68
Bezrobotni	29	43	7	7	7	3	90
Gospodynie domowe i inni	31	43	6	2	11	8	66
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	37	49	5	1	5	2	153
Sektor państwowy	45	43	5	3	1	3	114
Sektor prywatny	39	45	9	1	4	1	273
Spółdzielczość	51	32	6	5	6	0	25
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 200 zł	28	42	9	6	10	4	212
201 - 325	35	41	11	3	6	4	216
326 - 449	39	42	9	1	5	3	199
450 - 599	42	45	7	1	3	0	171
Powyżej 599 zł	47	47	2	1	2	1	188
Ocena własnych war. mater.							
Złe	31	40	10	4	11	4	316
Średnie	35	46	9	2	4	4	530
Dobre	45	46	3	2	3	1	324
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	48	39	4	2	2	5	65
Raz w tygodniu	37	48	7	2	3	3	599
Kilka razy w miesiącu	35	38	10	2	10	5	169
Kilka razy w roku	32	41	10	4	9	4	219
W ogóle nie uczestniczy	37	42	8	2	10	1	116
Poglądy polityczne							
Lewica	38	49	8	3	1	1	207
Centrum	34	47	11	2	5	2	347
Prawica	50	42	4	2	1	1	397
Trudno powiedzieć	14	41	9	4	20	11	218

Tabela 2. Z jakimi uczuciami przyjął (przyjęła) Pan(i) wyniki wyborów do Sejmu?

(%)

	Z radością	Z zadowoleniem	Z nadzieją	Z zaskoczeniem	Z rozczarowaniem	Ze zniechęceniem	Z obawą	Z obojętnością
Ogółem	8	24	38	16	11	7	25	22
Płeć								
Mężczyźni	7	28	39	15	10	6	24	21
Kobiety	8	20	36	17	12	8	25	23
Wiek								
do 24 lat	4	19	30	15	14	10	21	34
25-34	6	20	42	21	11	9	23	25
35-44	5	27	37	16	11	4	27	25
45-54	8	25	39	15	11	12	29	13
55-64	9	27	41	17	9	6	29	17
65 lat i więcej	15	27	37	14	9	4	19	20
Miejsce zamieszkania								
Wieś	7	22	34	17	11	7	23	23
Miasto do 20 tys.	10	21	43	16	7	8	25	19
od 21 do 100 tys.	6	27	40	14	12	7	24	24
101-500 tys.	9	27	40	17	11	6	27	20
501 tys. i więcej mieszk.	9	26	38	15	13	8	26	23
Region								
Północny	4	20	38	16	11	6	23	20
Zachodni	13	24	38	21	14	10	29	21
Środkowozachodni	9	19	35	21	14	6	23	21
Środkowy	6	23	35	18	12	9	25	23
Wschodni	8	26	40	12	8	7	23	23
Południowo-wschodni	9	28	39	12	11	5	25	21
Południowo-zachodni	6	28	39	13	8	9	25	26
Wykształcenie								
Podstawowe	8	21	33	16	9	9	21	23
Zasadnicze zawodowe	6	25	36	17	11	6	25	27
Średnie	8	25	44	16	12	6	26	19
Wyższe	10	30	37	18	14	10	30	14
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	11	28	44	16	14	10	28	14
Prac. umysł. niż. szczebla	9	24	42	17	8	6	25	23
Pracownicy fiz.- umysł.	3	25	39	18	10	8	35	12
Robotnicy wykwalifikowani	4	24	47	16	10	11	23	22
Robotnicy niewykwalifik.	0	27	33	11	8	8	25	38
Rolnicy	5	15	20	18	15	8	30	23
Prywatni przedsiębiorcy	5	36	41	17	18	3	31	17
Bierni zawodowo								
Renciści	7	28	39	18	9	4	20	20
Emeryci	14	27	39	12	10	5	28	17
Uczniowie i studenci	1	11	30	21	13	16	16	37
Bezrobotni	11	17	28	17	9	7	15	35
Gospodynie domowe i inni	10	24	32	19	13	4	26	22
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	10	22	44	15	10	9	28	23
Sektor państwowy	3	27	45	19	5	9	21	20
Sektor prywatny	5	31	43	15	15	7	26	18
Spółdzielczość	3	29	27	13	0	0	46	19
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 200 zł	7	22	34	16	7	11	26	24
201 - 325	6	21	38	17	12	8	22	28
326 - 449	8	29	43	18	9	3	21	23
450 - 599	6	25	40	20	12	9	31	20
Powyżej 599 zł	11	29	42	14	15	5	28	16
Ocena własnych war. mater.								
Złe	6	24	36	15	9	5	24	26
Średnie	7	24	37	16	9	8	24	23
Dobre	10	25	41	17	16	8	26	17
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	18	47	53	8	2	1	11	19
Raz w tygodniu	10	26	44	15	10	6	23	17
Kilka razy w miesiącu	7	26	33	17	12	7	27	24
Kilka razy w roku	3	17	29	20	12	8	28	31
W ogóle nie uczestniczy	3	13	20	19	20	14	33	29
Poglądy polityczne								
Lewica	2	6	14	33	32	13	45	15
Centrum	5	17	36	20	10	9	30	30
Prawica	15	47	58	7	4	4	12	13
Trudno powiedzieć	4	12	27	11	5	6	20	33

(continued)

Tabela 2 (cd.). Z jakimi uczuciami przyjął (przyjęła) Pan(i) wyniki wyborów do Sejmu?

(%)		
	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	5	1170
Płeć		
Mężczyźni	5	554
Kobiety	6	616
Wiek		
do 24 lat	8	163
25-34	3	208
35-44	5	262
45-54	2	205
55-64	4	145
65 lat i więcej	10	188
Miejsce zamieszkania		
Wieś	8	433
Miasto do 20 tys.	5	155
od 21 do 100 tys.	6	228
101-500 tys.	1	236
501 tys. i więcej mieszk.	1	117
Region		
Północny	8	136
Zachodni	2	127
Środkowozachodni	4	174
Środkowy	4	214
Wschodni	8	134
Południowo-wschodni	8	183
Południowo-zachodni	3	203
Wykształcenie		
Podstawowe	10	379
Zasadnicze zawodowe	3	303
Średnie	3	365
Wyższe	1	122
Grupa społ.-zaw. pracujący		
Kadra kier., inteligencja	1	96
Prac.umysł.niż.szczebła	1	112
Pracownicy fiz.- umysł.	5	64
Robotnicy wykwalifikowani	5	143
Robotnicy niewykwalifik.	7	52
Rolnicy	11	69
Prywatni przedsiębiorcy	0	57
Bierni zawodowo		
Renciści	7	142
Emeryci	7	209
Uczniowie i studenci	3	68
Bezrobotni	5	90
Gospodynie domowe i inni	8	66
Pracujący poza rolnictwem		
Sfera budżetowa	2	153
Sektor państwowy	6	114
Sektor prywatny	3	273
Spółdzielczość	0	25
Dochody na jedną osobę		
Poniżej 200 zł	6	212
201 - 325	3	216
326 - 449	6	199
450 - 599	2	171
Powyżej 599 zł	1	188
Ocena własnych war. mater.		
Złe	8	316
Średnie	5	530
Dobre	2	324
Udział w prakt. religijnych		
Kilka razy w tygodniu	3	65
Raz w tygodniu	5	599
Kilka razy w miesiącu	7	169
Kilka razy w roku	6	219
W ogóle nie uczestniczy	3	116
Poglądy polityczne		
Lewica	1	207
Centrum	3	347
Prawica	3	397
Trudno powiedzieć	17	218

Tabela 3. Jak Pan(i) sądzi, czy nowo wybrany Sejm będzie lepszy, taki sam czy też gorszy od poprzedniego?

(%)

	Lepszy	Taki sam	Gorszy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	22	15	26	1170
Płeć					
Mężczyźni	41	22	15	21	554
Kobiety	34	21	15	30	616
Wiek					
do 24 lat	34	30	10	27	163
25-34	37	25	16	23	208
35-44	37	25	16	22	262
45-54	40	18	20	22	205
55-64	37	18	17	28	145
65 lat i więcej	41	13	11	34	188
Miejsce zamieszkania					
Wieś	36	21	13	30	433
Miasto do 20 tys.	39	20	17	24	155
od 21 do 100 tys.	37	21	18	24	228
101-500 tys.	38	25	16	22	236
501 tys.i więcej mieszk.	42	21	14	22	117
Region					
Północny	34	25	18	23	136
Zachodni	46	20	17	18	127
Środkowozachodni	29	29	14	28	174
Środkowy	41	19	15	24	214
Wschodni	38	16	15	31	134
Południowo-wschodni	36	21	13	30	183
Południowo-zachodni	39	21	15	25	203
Wykształcenie					
Podstawowe	32	23	11	35	379
Zasadnicze zawodowe	39	27	14	21	303
Średnie	41	19	18	21	365
Wyższe	41	13	24	22	122
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	40	15	23	21	96
Prac. umysł. niż. szczebla	40	28	16	17	112
Pracownicy fiz.- umysł.	31	23	23	23	64
Robotnicy wykwalifikowani	37	27	17	19	143
Robotnicy niewykwalifik.	42	20	13	25	52
Rolnicy	22	22	19	37	69
Prywatni przedsiębiorcy	45	22	13	20	57
Bierni zawodowo					
Renciści	37	18	13	32	142
Emeryci	42	14	13	31	209
Uczniowie i studenci	38	34	12	15	68
Bezrobotni	32	26	12	31	90
Gospodynie domowe i inni	40	19	11	30	66
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	40	22	20	17	153
Sektor państwowy	38	26	13	23	114
Sektor prywatny	41	21	17	21	273
Spółdzielczość	24	26	17	33	25
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	32	23	12	33	212
201 - 325	38	29	11	22	216
326 - 449	40	20	15	25	199
450 - 599	37	23	25	16	171
Powyżej 599 zł	49	17	20	15	188
Ocena własnych war. mater.					
Złe	37	21	14	28	316
Średnie	37	23	12	28	530
Dobre	40	20	21	20	324
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	50	17	2	31	65
Raz w tygodniu	44	20	11	25	599
Kilka razy w miesiącu	33	23	16	28	169
Kilka razy w roku	25	29	20	26	219
W ogóle nie uczestniczy	28	20	34	18	116
Poglądy polityczne					
Lewica	14	23	40	24	207
Centrum	35	25	15	24	347
Prawica	61	19	5	15	397
Trudno powiedzieć	21	19	10	50	218